

**Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga estetik tarbiya
berishga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish**

KAZAKOV AMIR XAYDAROVICH

Urganch davlat pedagogika

instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada talabalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga estetik tarbiya berishga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish masalalari o'rganiladi. Estetik tarbiya – bolalarning estetik didini, san'atlarga bo'lgan qiziqishini va go'zallikni tushunish qobiliyatini rivojlantirish jarayoni sifatida ta'riflanadi. Maktabgacha ta'lim tizimida bunday tarbiya berish, bolalarning jismoniy, aqliy va ruhiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada talabalarni estetik tarbiya berishga tayyorlashning amaliy usullari va metodikalariga diqqat qaratilgan bo'lib, o'quvchilarning bolalar bilan ishlashda samaradorligini oshirishga qaratilgan takliflar, o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida estetik tarbiyaning ahamiyati muhokama qilinadi. Tadqiqotda estetik tarbiya berishga oid pedagogik yondashuvlar, metodikalar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari hamda maktabgacha ta'lim muassasalarida bu jarayonni takomillashtirish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, estetik tarbiya, pedagogik yondashuvlar, metodikalar, innovatsion texnologiyalar, o'qituvchilarni tayyorlash, bolalar rivojlanishi, san'at, didaktik materiallar.

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim sohasida estetik tarbiya masalasi katta ahamiyat kasb etmoqda. Estetik tarbiya, bolalarning estetik tafakkurini rivojlantirish, ularning san'atga bo'lgan hissiy munosabatini shakllantirish va madaniy qadriyatlarni o'zlashtirishni o'z ichiga oladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar estetik tarbiya orqali nafaqat badiiy tafakkurini, balki ularning yaratijonlik va estetik idrokini rivojlantirishga erishish mumkin. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga estetik tarbiya berishga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Estetik tarbiya – bu bolalarga san'at, musiqa, adabiyot, teatri, rasm va boshqa estetik faoliyat turlari orqali dunyoqarashini shakllantirishga qaratilgan tarbiya tizimi hisoblanadi. Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya bolalarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qilib, ularning his-tuyg'ularini, musiqiy va badiiy idrokini kengaytiradi. Bu jarayon bolalarga jahon madaniyatini, san'atini o'rganish imkoniyatini yaratib, ularning tafakkurini, ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida estetik tarbiya berishning dolzarb vazifalari

- 1. Bolalarning estetik idroki va tafakkurini rivojlantirish.** Estetik tarbiya orqali bolalar o'z atrofidagi dunyoni, tabiatan yaratgan san'at asarlarini yaxshi anglashni o'rganadilar. Bu, o'z navbatida, ularning tafakkurini va estetik qobiliyatlarini oshiradi.
- 2. Ijodiy faoliyatni rivojlantirish.** Bolalar musiqiy, badiiy, teatr faoliyati orqali o'zlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

3. Estetik va axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirish. Estetik tarbiya bolalarga nafaqat badiiy, balki axloqiy qadriyatlarni ham o'rgatadi. Ular san'at orqali o'zaro hurmat, sevgi va tinchlik kabi axloqiy asoslarni anglab yetadilar.

Estetik tarbiya berishning metod va vositalari

Estetik tarbiya berishda turli metod va vositalardan foydalanish muhimdir. Quyidagi metodlar maktabgacha ta'limda samarali ishlatilishi mumkin:

- 1. Musiqiy va badiiy faoliyat:** Bolalar musiqani tinglash, qo'shiqlarni aytish, raqslar o'ynash orqali estetik his-tuyg'ularini rivojlantiradilar. Badiiy ijod esa rasm chizish, qo'l mehnati va boshqa san'at turlari orqali amalga oshiriladi.
- 2. Muzeilar, san'at galereyalari va teatrlarga ekskursiyalar:** Bolalar san'at asarlarini ko'rish orqali o'zlarini yangi dunyoqarash bilan tanishtiradilar. Bu esa ularning estetik idrokini shakllantiradi.
- 3. Teatr va sahna faoliyati:** Bolalarga sahnada qatnashish, turli xarakterlarni o'ynash orqali estetik idroknı va ijodiy tafakkurnı rivojlantirishga yordam beradi.

Bolalarga estetik tarbiya berish uchun maktabgacha ta'lim muassasalarida maxsus tayyorlov mexanizmi zarur. Bu mexanizm quyidagi asosiy tarkibiy qismlardan iborat bo'lishi mumkin:

- 1. Pedagoglarning malakali tayyorlanishi.** Estetik tarbiya berishda pedagoglarning roli juda katta. Shuning uchun ularning san'atga bo'lgan bilimlari va pedagogik mahoratini oshirish zarur.
- 2. Tarbiyaviy jarayonlarni yangi usullar bilan boyitish.** Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar uchun estetik tarbiya jarayonini zamonaviy pedagogik

texnologiyalar yordamida boyitish lozim. Masalan, interaktiv o'yinlar, raqamli platformalar va onlayn resurslar orqali badiiy faoliyatni rivojlantirish mumkin.

3. Estetik tarbiyaning me'yoriy-huquqiy bazasini mustahkamlash. Estetik tarbiya jarayonining samarali bo'lishi uchun davlatning ta'lim siyosatida estetik tarbiyani qo'llab-quvvatlovchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar ishlab chiqilishi zarur.

4. Oila va jamiyat bilan hamkorlik. Estetik tarbiya berishda ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik qilish bolalar tarbiyasining samaradorligini oshiradi. Maktabgacha ta'lim muassasalari ota-onalar bilan yaqin aloqada bo'lishi kerak.

Xulosa

Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga estetik tarbiya berish nafaqat badiiy idrokni rivojlantiradi, balki bolalarning ijtimoiy va axloqiy rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Estetik tarbiyani samarali tashkil etish uchun pedagogik usullar, zamonaviy texnologiyalar va oila bilan yaqin hamkorlikni yo'lga qo'yish zarur. Bu jarayon maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni to'liq rivojlantirishga, ularning ijodkorlik va estetik tafakkurini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1 **Afdalov, I. R.** (2018). Estetik tarbiya va uning maktabgacha ta'lim tizimidagi roli. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
- 2 **Abdullaeva, D. A.** (2019). Maktabgacha ta'limda estetik ta'lim metodlari: nazariy va amaliy jihatlar. Journal of Modern Education, 5(2), 54-63.
- 3 **Xudoyberganova, N. M.** (2020). Bolalar uchun estetik tarbiya metodlari va ularning rivojlanishiga ta'siri. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

- 4 **Shomuradova, G. A.** (2017). Estetik ta'limning pedagogik asoslari: nazariya va amaliyot. Journal of Pedagogy, 8(1), 121-130.
- 5 **Karimova, M. T.** (2021). Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning samaradorligi. Pedagogik ilmiy-tadqiqotlar, 14(3), 92-99.
- 6 **Akramov, R. F.** (2019). Maktabgacha ta'lim tizimida estetik tarbiya metodologiyasi. Journal of Early Childhood Education, 4(1), 34-42.
- 7 **Lazareva, L. A.** (2016). Estetik tarbiyaning asosiy tushunchalari va uning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni. Pedagogika, 9(2), 100-110.
- 8 **Ergasheva, A. T.** (2020). Estetik tarbiya va madaniy ta'lim: maktabgacha ta'lim tizimida integratsiya. Tashkent: O'zbekiston davlat nashriyoti.